

óta érvényesülnek, a magyar nemzet létét fenyegetheti”⁵⁴. Hitler üzenete világosan arra utal, hogy Horthy Klessheimben hozzájárult néhány intézkedéshez, amelyet a Führer Magyarország megszállásával rendelt el.⁵⁵

Endre, Pest megye korábbi alispánja, aki a német megszállás után a belügyminisztérium zsidó ügyekkel megbízott egyik államtitkára volt, s mint ilyen a zsidók megsemmisítésének egyik fő felelőse, tanúvallomásaiban szintén kijelentette, hogy „a kormányzó nem emelt kifogást a deportálással szemben, mondván, hogy minél hamarabb befejeződik a művelet, annál hamarabb hagyják el a németek az országot”⁵⁶.

Horthy beleegyezéséről a legmeggyőzőbb bizonyítékot talán Ravasz László püspök említi. Amikor a felsőház elnökétől, Perényi Zsigmondtól értesült a kárpátaljai és északkelet-magyarországi zsidók gettósítása során elkövetett kegyetlenkedésekről,⁵⁷ felkereste Horthyt, hogy kifejezze aggodalmát. Április 28-i találkozásukkor Horthy azt mondta neki, hogy „Magyarországtól nagyszámú munkaszolgálatost követeltek... Így fog kikerülni pár százezer zsidó az ország határain kívül, de hajuk szála sem fog meggömbülni, mint annak a sok százezer magyar munkásnak sem, akik a háború kezdete óta Németországban dolgoznak.”⁵⁸

A magyar külügyminisztérium hivatalos tájékoztatója a deportálásokról szólva 1944 júniusában arról informálta a külföldi újságírókat, hogy:

A magyar hatóságok zsidó munkaerőt bocsátottak a Birodalom rendelkezésére. Így tesznek elegendő a közös hadviselés érdekében a német szövetséges óhajának, anélkül hogy ez károsan befolyásolná Magyarország haditermelését. Tehát nem deportálásról, hanem szabályszerű munkaerő-átcsoportosításról van szó.⁵⁹

Ez a kijelentés összhangban állt Sztójay 1944. június 26-i emlékiratával, amelyet a deportálás „magyarázata” céljából a külföldi magyar diplomáciai képviselőknek táviratoztak meg:

Tekintettel a magyar munkaerőpiacra, valamint arra, hogy az ország teljesen kiveszi részét a háborúból, a magyar kormány képtelen emelni a Németországba küldendő magyar munkások számát, ehelyett úgy kíván elegendő tenni a németek kéréseinek, hogy zsidókat bocsát rendelkezésükre. Ennek a megegyezésnek az alapján küldtünk magyar zsidókat Németországba. Mivel tapasztalataink szerint külföldi országokban a zsidók munkaképe csökken, ha nincs velük a családjuk, családtagjaikat is velük küldtük.⁶⁰

Ez a Sztójay-távirat az egyetlen hivatalos magyar megerősítés arra nézve, hogy a zsidókat „megegyezés” alapján adták ki a németeknek.⁶¹

Ebből a szempontból történelmileg fontos az a dokumentum is, amelyet Török Sándor író, a Zsidó Tanács és a Magyarországi Keresztény Zsidók Szövetségének egyik vezetője ismertetett 1944. szeptember 2-án